

HØRINGSSVAR – HELHETLIG PLAN FOR OSLOFJORDEN (Sak – 17/3098)

Høsten 2017 fremmet stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, Carl-Erik Grimstad og Abid Raja et representantforslag om en helhetlig plan for Oslofjorden. Det ble enstemmig støtte til forslaget på Stortinget, og en samlet Energi- og miljøkomité støttet initiativet. Innstillingen derfra lød: «Stortinget ber regjeringen legge fram helhetlig plan for Oslofjorden – med mål om at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, restaurere viktige naturverdier og ivareta det biologiske mangfoldet i fjorden».

Vestfold og Telemark fylkeskommune har fra 1. januar d.å. rollen som regional vannmyndighet, og Vestfold og Telemark Venstres fylkestinggruppe kommer her med innspill til rapporten «Forslag til helhetlig plan for Oslofjorden» som Miljødirektoratet publiserte i desember 2019.

Den ferske rapporten som er fremlagt, oppfatter vi i stor grad belyser hva Venstre i lengre tid har vært bekymret for; Det er behov for en redningsaksjon på tvers av sektorer og nivåer. Vi mener at Miljødirektoratets forslag til plan er et viktig steg for å sikre at også fremtidige generasjoner kan bruke fjorden som ressursgrunnlag og kilde for velvære, men det fordrer at tiltakene faktisk blir gjennomført, og enkelte steder mener vi at det er viktig å skjerpe miljøkravet ytterligere. Vi kommer tilbake til dette.

Oslofjordens miljøtilstand er mer enn svært presset. Samtidig er fjordens miljø- og friluftslivsmuligheter i vår alles interesse, både som matfat, boområde og ikke minst som et rekreasjonsområde. Oslofjorden er også en viktig trafikkåre for næringsaktører. Imidlertid: Her forventer vi, gitt situasjonsbeskrivelsen hva gjelder fjordens kritiske tilstand for miljø- og rekreasjonsforhold som fremkommer i Miljødirektoratets rapport, at nå er tiden inne for nulltoleranse for ytterligere inngrep i fjorden. Et argumentert behov for økt skipstrafikk må nøye prøves opp mot vesentlig utsatte knapphetsgoder og samfunnsøkonomiske verdier, som for eksempel tilgang til fiske- og fangstområder, eventuelt myk turisme. Sistnevnte er et voksende, bærekraftig satsingsområde flere steder rundt Oslofjorden, ikke minst i Vestfold og Telemark fylke.

Miljødirektoratet peker på behovet for å spre kunnskap om forholdene i Oslofjorden. Betydningen av Færder nasjonalpark er stor. Derfor må det være fokus på å drive skjøtsel av dette verneområdet, ved styrket økonomi og bedre mandat. Presset står også om den såkalte selvråderetten og økt lokaldemokrati hos kommunene, der vi mener likebehandling jfr lovens bestemmelser om nulltoleranse innenfor 100- meters grensa må veie tyngst.

For å nå frem til den yngre generasjonen kreves også mer enn tradisjonell informasjonsformidling. Vi mener det kan være interessant å vurdere konsept for utvikling av «opplevelsessentre» rundt Oslofjorden. Hvorav nasjonalparkene Færder, Hvaler og Jomfruland er aktuelle utgangspunkt. Vi mener videre at en bør vurdere Mølen og området Tangen fort, Langøya og gamle Langesund- leia som sjeldne og spennende landskap som noen av landets best bevarte marine kulturmiljø, for rekreasjonsmuligheter og for å oppleve og studere livet ved og i fjorden.

Vi vil også peke på kulturmiljøene i trehusbyene langs kysten Tønsberg til Kragerø som stedvis har nasjonal verdi, og som er utsatt som et stort pressområde for utbygging, der det unike ved disse miljøene i og ved skjærgården kan gå tapt dersom disse kulturmiljøene ikke løftes fram.

Det pekes på utfordringer knyttet til plastforsøpling, og vi mener det må opprettholdes høy satsing mot marin forsøpling. Noe av plastindustrien som holder til ved Grenlandsfjordene er eksempelvis langt fremme på FoU på feltet, og her burde det være mulig å spille på næringslivets kompetansemiljøer, frivillige organisasjoner og utdanningsinstitusjoner ytterligere for å opprettholde og mobilisere virkemidler for kunnskapsoverføring, formidling og tiltak.

En rekke fiskeslag er akutt truet og i ferd med å forsvinne fra Oslofjorden. Flere marine bevaringsområder bør vurderes, og liknende tiltak som prosjekter som «Krafttak for kysttorsken» bør iverksettes også for andre områder i fjorden.

Vi i fylkesgruppen stiller spørsmål til at Kystverket ønsker å sprengne i Gamle Langesund led. Fylkesgruppa mener at vi vet jo så mye mer nå når det gjelder hvor truet hav og sjø er. Vi mener det må stilles svært strenge krav til sprengning feks innenfor dette området og viser igjen til at torsk og hummer er en truet art her, men at inngrep både har store konsekvenser for livet i sjøen og klimafotavtrykk. Vi ser ikke Kystverket nevne dette i sitt innspill her i forslag for Plan for Oslofjorden (kap. 7.4). Det synes vi i så fall er betryggende, dersom det betyr at Kystverkets planer er kansellert. En slik kansellering vil være i tråd med denne planens hovedmålsettinger om å fremme aktivt friluftsliv og oppnå en god miljøstand for fjorden. Og ikke minst bygge opp under en satset næring; økoturisme i regionen.

Gamle Langesund led er en del av et mye brukt område for småbåt-liv i fjorden og er et spesielt idyllisk og trygt friområde med mindre litt bortjemte strender og skjær. Leden benyttes også til opplæring på fjorden for sjøspeiderne, og et aktivt område for fritidsfiske, padling, sjøfugljakt og bading. Det foreligger allerede tre innseilingsleder for nytte trafikk utenfor Gamle Langesund led. Vi forstår det også slik at et scenarium om økt skipstrafikk trolig reduseres betydelig, ettersom det blant annet foreslås andre løsninger for deponering av farlige avfallsmasser (som tidligere er en av flere momenter som er lagt til grunn for antakelsene om økt skipstrafikk inn via Langesunds eksisterende innseilingsleder i Kystverkets dokumenter her. Kystverkets sprengningsplaner ble også nevnt i Noahs KU (delrapport om nautisk sikkerhet, som et fortrøstende argument om at økt import av farlig avfall ikke ville være noe problem grunnet planene om sprenging her; <https://langvik.noah.no/wp-content/uploads/sites/2/2018/09/DNV-GL-Nautisk-sikkerhet.pdf>).

Friluftslivet presses også fra landsiden. Vi i Vestfold og Telemark Venstres fylkesting-gruppe har derfor forventninger til en felles regional planstrategi og strengere føringer og praksis ved bruk av dispensasjoner. Dette for å ivareta en mer helhetlig forvaltning av arealbruken for alle innbyggerne. Tilgjengelighet til badeplasser og strandsoner har minsket peker rapporten på, vi er nede i knappe 30% tilgjengelig areal rundt fjorden. Vi støtter forslag om økt satsing på statelige oppkjøp og sikring, offentlig forkjøpsrett for strandeieendommer og juridisk bistand til kommunene for å slå ned på ulovlige tiltak og snikprivatisering av strandsoner. Vi mener at tilbakeføring av slike tiltak også må kreves der det er gjort overtramp. I lys av redningsaksjonen som må til, foreslår vi at en ser på mulighet for en egen lov om verving av Oslofjordens strandområder.

Rundt Oslofjorden i Vestfold og Telemark foreligger det flere unike og enn så lenge godt bevarte kulturmiljøer, og vi berømmer at direktoratet kaster lys over mulige tiltak en kan ta i bruk for å bevare kystmiljøer her via generelle virkemiddelpakker.

Det foreslås å bruke lover og regelverk og økonomiske virkemidler. Det kan være å følge opp med pålegg om strengere tiltak som monner og det kan være å belønne dem som ikke forurensar. Det er derfor også viktig ikke å åpne for nye deponier av farlig avfall i og rundt fjorden. For tiden foreligger det videre en bekymringsmelding fra vår gruppeleder i fylkestinget i Vestfold og Telemark vedrørende innholdet i farlig avfallsmasser som er transportert sjøveien til Langøya (oversendt til fylkesordfører 17.01.20). I bekymringsmeldingen bes det om en uhildet vurdering av 3. part av innholdet på Langøya: «Et helt uavhengig organ bør gjennomgå anlegget, virksomheten og grunnforholdene på og ved Langøya». Vi ser det relevant å nevne bekymringsmeldingen her, da vi mener en uhildet kartlegging som nevnt i meldingen også vil sikre riktig kunnskapsgrunnlag i det videre arbeidet med forvaltningsplan for Oslofjorden som helhet.

Av forhold som kveler fjorden, vet vi at det fra land også er utfordringer med økt forurensing fra jordbruk og avløp. Sammen med kloakk, er avrenning av landbruksarealer den største kilden. Tilførselen av næringsstoffene her gir fjorden pusteproblemer og livløse poller og bukter. Likeledes siver det ut miljøgifter fra forurensede bunnsedimenter, og disse forholdene må også ses i en kontekst av etterhvert økte klimautfordringer. Også jordbruksarealer er utsatt rundt Oslofjorden, fremgår det av forslaget. Å utforske andre måter å produsere mat på, vil være aktuelt fremover, og vi er kjent med at flere ser muligheter for eksempel algeproduksjon i Dalen gruver i Porsgrunn kommune. Å vurdere mer kunnskap om utnyttelse av bærekraftige næringer for økt matproduksjon ved å dra veksler på unike egenskaper i dette området, mener vi er relevant å løfte frem.

Vi har tro på at omfattende tiltak nå i overskuelig fremtid vil medføre bedre vannmiljø, økt fiskebestand, utstrakt friluftsliv, godt ivarettatte kulturmiljø og mer kunnskap; ikke minst for velvære også våre etterkommere.

pva

FYLKESTINGSGRUPPA FOR VENSTRE I VESTFOLD OG TELEMARK

Line Markussen, 1. vara i Hovedutvalg for næring og reiseliv

Kåre Pettersen, fylkestingsrepresentant

Trine Jørgensen Dahll, fylkestingsrepresentant